

حیات

میانہ رانما میانہ... دیارِ دانا ہر وہ میانہ قاتلم...
- نیچہ -

نوسری ہربرہ ۱۰ غرور شدہ .

سنہ لکی پوسہ ایلہ ۵ لیرا .
(اجنبی مملکتلر ایچین ۵ دولار) .

ایونہ و اعلان ایشلری ایچین استانبول بوروسہ
مراجعت ایدیلیر .
یازی ایشلرینک مرجعی آفرہ مرکزدر .

ادارہ مرکزی :

آفرہ ۵ ، استانبول جلدستندہ آفرہ
معاونت امینلکی پشندہ کی دائرہ

استانبول بوروسہ :

استانبول ۵ ، پاشا علی جلدستندہ دستلی پرشہ
ادارہ خانہ کی ماحظندہ کی دائرہ
تلفون : ۳۶۰۲

۱ نجی جلد

آفرہ ۱۰ ، شباط ۱۹۲۷

سای : ۱۱

تلفظ ایدیلدیکی در : مثلاً : Culture کلمہ سی بین المللدر ،
لاکن بالکمز معنی اعتباریلہ . (اودہ بدرجہ یہ
قادر ینہ فرقلی اولق اوزرہ) ؛ یوقسہ بوکلمہ یی
فرانسزلر « کولتور » تلفظ ایدرلر ، انکلیزلر
« کلچور » ؛ آلمانلر ایسہ بونک ہم املاسی ،
ہم دہ تلفظی دہ کیشدیرمشلردر . مختلف ملتلر
آراسندہ املا و تلفظ اعتباریلہ ہیچ بر تحولہ
اوغرامادن قوللانیلان حقیقہ بین الملل کلملر
بلکہ عشرات مرتبہ سنی بولمایاجق درجہ دہ
آزدر . بز بویلہ بین الملل دیہ ہیچ فرقندہ
اولمادن لسانمزہ خالص فرانسزجہ کلملری - ہم دہ
اصلی تلفظلرینہ دینی بر حاسبتلہ مربوط قالمق
شرطیلہ - دولدوروب دوریوروز ... بوکیدیشلہ
اون اون بش سنہ صوکر ا کوزل واصل
تورکجہ نک ، مع الاسف ، برنوع « لینغو آفرانقاہ
حالی آلماسی احتمالی جوق قوتلیدر .

یکی رفکری افادہ ایچین محتاج اولدیغمز کلمہ یی
خالص تورکجہ اولارق یکیدن یاپامہ یورسہ ق
باری بومقصد ایچین یاشایان برلساندن حاضر کلمہ
آلماسہ ق دہ مثلاً بوتون آوروپا ملتلرینک یابدقلری
کیبی لاینجہ ، ویا یوناغجہ دن جذری آلق صورتیلہ
تورکجہ اداتلرک یاردیمیلہ یکی کلملر یابسہ ق
و تلفظلرینہ دہ دیلمزک آھنکنہ اویدورسہ ق
لسانمزک اصالتی قورومش اولوردق . ناصیلکہ
اسکیدن عربجہ دن کلملر آلیرکن بویلہ یاپیوردق ،
عربلرک تصرفلرینہ ذرہ قادر اھمیت ویرمہ دن
عرب کلملرینہ ایستہ دیکمز کیبی تصرف ایدیوردق
و بویلہ جہ پک اعلا بر آلالی یکی - ویا لکمز تورکجہ دہ
قوللانیلماسی اعتباریلہ تورکجہ - کلملر یامشوق .

لسانمزہ قارشئ کوستردیگمز بولاقیدی نک
بووک بر اجتماعئ تہدکسی اولدیغنی دہ اونوقامالی یز
تورکجہ اسکیدن ایکی ایدی : « اوقومشلر »

.. ئیست ، .. لوژی ، .. لوژیک ، .. ٹیک ،
.. بوآر ... ، لاحقہ لری دانا شیمیدین
تورکجہ یہ بورونلرینی صوقدیلر . ہلہ بعضاً نہ
غریب کلملرہ تصادف ایدیلور . ایستہ برتنامہ سی :
کانیست ، کانجی دیمک اولاجق .

یافرانسزجہ بیلیمینلرک بعضاً بو مودا
یوزندن دوشدکلی کولونج وضعیتہ نہ دیرسکز ،
ایستہ بونلرک اک پارلاق مثاللرندن بری : کچن
آیلردہ ازمیتدہ جیقان بر غزتہ اورادہ کی اورتا
مکتبہ مختلط تدریسات یاپیلماسی مناسبیلہ
معارف مدیرندن ستایشلہ بحث ایدرکن « لیہرتہن
معارف مدیرمز ، دیور ... !

تورکجہ مز کوندن کونہ سادہ لہ شیور
و کوزلہ لہ شیور . و بوکونکی حالیلہ بوکونکی
تفکر مزی تمامیلہ افادہ یہ آلوریش - لی بر آلت
حالی دہ آلدی ... یالکمز براز دقت ایستہ ک دہ
اوق مغشوشیدن قورتارسہ ق ، ظن ایدہ رم کہ
بوکیلی دیلممزہ شیمیدیلک اک بووک خدمتی
یامش اولوردق ... ہیچ اوزولمہ دن لسانمزہ
دولتوردیغمز یابانجی کلملر باری فلسفی ، علمی
وفنی تعبیرلر اولسہ انسانک جانی یانمایاجق ...
حالبوکہ صوک سنہ لردہ ییلشیق ییلشیق دیلمزہ
دولاشان اجنبی کلملرک یوزدہ دولسانی تصلف دن
باشقاریشہ یارامایاجق معاسزلقلردر . بعضیلری
بوکیبی کلملرہ برین الملل یافقاسی یامشدیوریورلر .
کویا قوت بول « آباق طوبی » دینہ مزمش ، چونکہ
بوکلمہ بین الملل قوللانیلان بر تعبیر ایش ... حالبوکہ
بونی دنیاتک اک بووک ملتلرندن بری اولان آلمانلر
لسانلرینہ « فوس بال » دیہ ترجمہ ایدہ رک
آمشلردر ، بو بین الملل لکدہ خاطر دہ طوتولماسی
ایجاب ایدن بر مہم جہت دہ بعضاً شکلا بربرینہ
بکمزہ یں کلملرکییلہ مختلف لسانلردہ آبری آبری

لسانمز ، سلاممز ...

لسانمزہ قارشئ اھمالکار لغمز قالبا معروف
حدی جوق آشمش اولاجق کہ صوک کونلردہ
غزتہ و مجموعہ لردہ اک مہم بحثلردن بری دہ بو
اولدی . حقیقہ ملی لسانمز ی پک فناخیر پالایورز .
نعمناستنز ونہ لزومسزہ بر آلالی اجنبی کلملری
قونوشورکن ، یوزارکن انسانک قاتی بوکدوراجق
برلاقیدی ایلہ ، قوللانیوب دوریوروز . مثلاً : پک اعلا
ہوا جریانی دیمک ممکن ایکن و شیمیدی بہ قادر ہب
بویلہ دیمش ایکن یاقیورسکز غزتہ نک بری
غریبدن بحث ایدرکن « قوران دہ رمہ دن چکینمہ یی
توضیہ ایدیور . ہر کسک بیلدیکی دیواراعلافی
رینہ « آفیش » دینبورونلک کتفا ایدیلہ یہ رک
« آمیشاؤ » تصویر دہ لسانہ صوقولیور . یایاکلش
قوللانیلان اجنبی کلملرینہ نہ دیورسیکمز ، مثلاً
قابوتاؤ ... بوکلمہ یی « قابوتاؤ » شکندہ یازماہان بر
غزتہ یہ قادر تصادف ایدیلیر .

بولاقیدی یالکمز غزتہ لورہ ، یالکمز علی العادہ
مکالمہ لردہ انحصار ایستہ یور . ایستہ اک بووک
علم و فطرت مؤسسہ سی اولان دارالفنونک ادبیات
ق کولتہ سنہ مربوط ایکی مؤسسہ نک - حملی :
تورکیات و السنیتو ، سی « تور قولوزی » مؤسسہ سی .
هیچ اولمازسنہ دوغروون دوغرویہ تورکککک
و تورکجہ ایلہ علاقہ دار بر علمی تحریات مؤسسہ سنہ
داناہاتورکجہ براسم طاقیلاماز میدی ؟

صوکر ادقت بو بورولیورمی ، لسانہ یالکمز
اجنبی کلملر کیرمہ یور ، یاواش یاواش اداتلر
و قوللانییلہ قاعدملردہ کیریور : ... جسم »

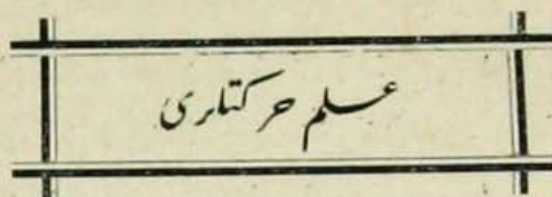
لسانى ، خلق لسانى . صوك سئلده بوايكسى بربرينه ياقلاشيوردى؛ لاكن تكرار اوزاقلاشمايه باشلادى . . . ينه خلقدن آريلوروز . بو حال دوام ايدرسه برزمان صوكرا «منورلر» لسانك توركه و فرانسزجه دن متشكل بر خليطه ، بر نوع ملهز لسان اولماسندن و خلق ديلكده اصليتنى محافظه ايمككه برابر دار ، محدود ايشله نيمه مش بر لسان حالنده قلماسندن بحق قورقولايلير .

لسانله علاقه دار بر مهم مسئله ده سلام مسئله . سى در . اسكيدن غريب بر تلقى يوزندن تورلو تورلو سلام تعبيرلى و اردى : مسلمان خلق ايله و خوجالرله «مناسبتمزده» سلام عليكم « ديردك ؛ « افندى » دن انسانلرله مناسبتمزده معهود « آقشام » ويا « صباح شريفلر خير اولسون » دعاسنى قوللايوردق ؛ اكر مخاطبمز مسلمان دكلسه بودتالردن « شريفلر » ي طى ايدردك . دينى اساسلر باغلانمش وسطائى بر سلطنتك تبعه ورعيه سى صفتى آلتنده مختلف طبقه لردن متشكل انسانلر آيرى آيرى سلام تعبيرلى اولماسى اوزمانكى حياتك ضرورى بر نتيجه سى ايدى . بوكون جمهورى بردولتك حر و مساوى همشهريلرى يز (همشهرى كلسه سى تورك خلقنك بك اسكيدن برى دين ، جنس ، شهر فرقى طانيمان هر توركيه لى به خطاب ايچين قوللانديغى نه كوزل ونه آهنگلى بركله در و « Citoyen » كلسه نه مكممل بر مقابل در .) آرتيق بويله درجه لى و صنفلرله كوره فرقلى سلام تعبيرلى قوللانماز بوكونكى حيات تلقيلرئمه تماميله ضد بر مناسبتسزلك اولور . لاكن مع الاسف ماقوع بويله دكلدر . . .

بوكون آز جوق اوقور يازارلر بربرلىغى « بونزور » له سلاملايورلر . دنيا ده بزدن باشقه بر ملت وارميدر كه افرادى بربرلىغى اجنبى برلسانله سلاملاسين . صوكرا نه دن كويلوسى كندليسى ده داخل اولارق بوتون توركلرى حالا مساوى كورمه يه آليشامادق . شهرلر ده بربرئمه « بونزور » ديمكدن چكنمه يورز ، عيى كله ايله عجا براز صيقيلمادن بر كويلوبه سلام ويره بيليرمى يز ؛ ويررسه ك كويلو بزمه بحق آلاى ائتمزمى ؟ برفرانسز رئيس جمهوره ده

« بونزور » دير ، « لاند » لرده راست كلديكى الك فقير چوبانه ده . برانكلير ، بر آلمان برايتاليان ده بويله ياپار . و آرتيق بزمده بوتون توركلر ايچين صيقيلمادن و كولونج اولمادن قوللاناييله جكمز معين بر سلام تعبيرئمز اولمق لازمدر . لاكن بويكيدن اويدورولاماز ؛ ناصيلكه بوخصوصه بايبلان تجربه افلاس ايتدى . بوكى حاللرده خلقك قوللانديغنى هر كسك قبول ائتمه سى ده معقول وده ده موقراتيك اولور . مثلاً «مرحبا» مكممل بر سلام تعبيريدر . هر كس قارشى ده سويله نه بيلير و چيركين اولماز . مى لسانئمه خدمت ايدمه يورسه قبارى حرمت ايتسه ك و بوحرمت ده بارى اولا سلامدن باشلاسه ق . . .

عولى

عثمانلى امپراطورلغنىك قورولوشى مسئلسى

— «كيونس» و «گيزه» نك اثرلى مناسبتيله —

۱

عثمانلى امپراطورلغنىك تأسسى مسئله سى ، يالكز تورك تاريخنك دكل بلكه بوتون قرون وسطا تاريخنك الك مهم مسئله لرندن برى عد اولونه بيلير . بوكا رغماً بوكونه قدر بو بويوك تاريخ معناسنك حالا حل ايديله . مديكى كورپورز . « هربرت آدامس كيونس » ك ۱۹۱۶ ده نشر ايتديكى اثر ك تنقيدى مناسبتيله پروفور « گيزه » طرفندن ينه بو عنوان آلتنده ميدانه قونان كوجوك بر مقاله [آلمان شرق مجموعه سنك ساميات و تفرعاتى قسى ، ج ۲ ، صاى ۲ - ترجمه سى : توركيات مجموعه سى ، ج ۱] ، بوخصوصه بعضيكى نقطه نظرلى احتوا ايمكده در . بو نقطه نظرلر ايلريده نه كى تنقيدانه معروض قالمسه قالمين ، « گيزه » نك نقطه حركتى يعنى « عثمانك يالكزباشنه در تيوزعائله دن مزك بر توركمين قيله سى ايله عثمانلى دولتك تملنى قوردني فكرندن آرتق تجرد ايمك لزومى » ، بوكون هيچ بر مورخ طرفندن انكار اولوناماز . يازيلرمده و درسلمده اوزون سنه لردن برى مدافعه ايتديكم بو نقطه نظر ك علم عالجه نهايت بر « متعارفه » كى قبول ايديله جكنه و مستقبل « توزقولوزى » تدقيقنك بواساس اوزرنده يورويه جكنه اسكيدن برى قانعدم . اون بش سنه دن برى ادبيات تاريخى ساحه سنه جوق مثبت و اولدجه زنكين نتيجه لر ويره بو نقطه نظر ، داها دوغرو تعبير ايله بو « علمى كوروش طرزى » ، سائر اجتماعى مؤسسه لرك تدقيقنده ده شبهه سز بر جوق مثبت نتيجه لر ويره جكدز . مع مافيه ، هيچ بر صورتله اونو نامالى بركه ، عثمانلى دولتك مقدم

آناطولى تاريخنك مؤخر بر صفحه سى كى تدقيق ده ، باشلى باشنه ، فياض و ولود نتيجه لر ويره ميز . بونى ، علمى تاريخچيلكك تعيلى و تركيى بوتون اساسلرينه رعايت ايددرك ، يعنى ، قوتلى بر تحليل و تنقيد ايله مترافق و اوكا مستند تام integral و جانلى بر تركيب شكندنه وجوده كتيرمكه چاليشمايلدر . بونك ايچون ايسه يالكز سياسى و عسكرى وقعه لردن يعنى تاريخك « خارجى » صفحه سندن زياده ، اجتماعى مؤسسه لرك ماهيتنى آكلامق ضرورئنده يز : دين تاريخى ، اقتصاد تاريخى ، اتنولوژى و فيلولوژى تدقيقاتى سايه سنده در كه عثمانلى امپراطورلغنىك تأسسى معناسنى بوكونكى حالته نظراً براز داها ايديتلاقمق قابل اولاجقدر .

عثمانلى امپراطورلغنىك ايلك دورلرينه عائد منبرلر و مى وثيقه لر ، بيلورز كه جوق آزون كافيدر : « گيزه » نك نشر ايتديكى آنويم « توارخ آل عثمان » ، « باينفهره » ك نشر ايتديكى « اوروج بك تاريخى » ، صوكرا « بهجة التوارخ » ، « روخى » ، « عاشق پاشا زاده » ، « نشرى » ، « احمدى » كى . . . منبرلر بوى بوخصوصه بك آز بطمين ايدمه بيلديكى كى ، برانجمن مخصوص طرفندن تصنيف ايديلن سكى طوبقوسرايئندن منتقل اوراق آراستنده ده بودورلره عائد آنجاق محدود وثيقه لر چيجه بيلددر . « فريدون بك » منشأئنده بو اسكى دورلره عائد وثيقه لرك كاملاً مصنع و مرتب اولديغى ده دوشونورسه ك ، بوخصوصه ناصل بر يوقسوللق ايچنده بولونديغمز بين ايددر . ايلك دوره لر ايچون قسماً شفاهى خلق عنعنه لرينه استناد ايدن واسكى خلق دستانچيلغىك برنوع استطاله سى اولان وقايعنامه لرمزك بوماهيتنى و اولردن استفاده ايچون بك صيقى بر تنقيد تاريخى به مراجعت مجبورئتى ده اصلا اونو نامايلدر . اسكى وقايعنامه لرك بو « تنقيد داخلى » سى اهامل ايديله يكى تقديرده نه كى ياكليش « استدلال » لره يول آچلاييله چكنى . لك صوك دفعه « كيونس » ميدانه قويدى :

اسكى وقايعنامه لردن بعضيلرينك « ارطوغرول » ه بعضيلرينك « عثمان » ه اسناد ايتدكلرئى مشهور رؤيا منقبه سنه تاريخى بر ماهيت عطف ايدمه رك بوندن « عثمان » ك ابتدا مشرك اولديغى حالده ، وؤخراً اهتداسى نتيجه سنى چيقاران « كيونس » ، عثمانلى امپراطورلغنىك قورولوشنى ده بدياه بوكا استناد ايتديرمكده در . بو رؤيانك اسكى منبرلرده كى مختلف شكللرئى كوستره ن « گيزه » ، بك حقى اولارق ، « كيونس » ك بوفكرينه اشتراك ايتيور ، بومنبه دم « بسط شرائط حياتيه يى حائر بر محيطدن يوكسه لمش اولان عثمانك سلاله سنه كوجوك آسياده كى ديكر تورك قيله لرى اوزرينه هكهمونياسنى قورمق ايچون الهى بر مشروعت و برمك آرزوسنى « كورويوركه » ، تماميله دوغرودر . اكر « گيزه » توركلر آراستنده او دورده كى دينى وضعت حقنده داها فضله تدقيقانده بولونسه و بالخاصه بو « رؤيا » منقبه سنك اسكى بر تورك عنعنه سنك تحريف و تقليدندن عبارت بولونديغنى بيلسه ، « كيونس » ك نظريه سنى كلياً حكمدن اسقاط ايدمه بيليردى . فى الحقيقه « رشيد الدين طيب » ك